

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

Силабус навчальної дисципліни
«Академічна доброчесність і професійна етика наукової діяльності»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредити ЄКТС.
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра менеджменту охорони здоров'я Одеса, вул. Пастера, 2
Викладач (-і)	Борщ Вікторія Ігорівна, д. екон. н., доцент, професор кафедри
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Гузь Дар'я Олександрівна, к.е.н., доц., відповідальна за організаційно-виховну роботу кафедри +308962228051 E-mail: daria.huz@onmedu.edu.ua Дергунова Ольга Ігорівна, к.ю.н., лаборант кафедри +380932368307 E-mail: moz@onmedu.edu.ua Очні консультації: з 14.00 до 16.00 кожного четверга Онлайн - консультації: з 16.00 до 18.00 кожного четверга. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами ступеня доктора філософії буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни - епістемологічні та етико-правові принципи і правила, які мають фундувати діяльність учасників освітньої та наукової (творчої) видів діяльності задля забезпечення достовірності й справедливості цих процесів та їхніх результатів, а також моральні проблеми, що виникають у зв'язку із застосуванням сучасних біомедичних технологій у професійній діяльності працівників галузі медицини.

Мета дисципліни: оволодіння сукупністю епістемологічних та етичних принципів, а також визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та / або наукових (творчих) досягнень, а також формування системи біо- та нооетичного мислення науковця.

Основні завдання.

- визначення основних концепцій, принципів і правил академічної доброчесності;
- з'ясування національних та міжнародних нормативно -правових засад академічної доброчесності;
- розуміння епістемологічного та етико-правового аспектів академічної доброчесності;

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра менеджменту охорони здоров'я

- аналіз та інтерпретація ознак раціонального (зокрема наукового) знання й закономірностей розвитку науки;
- осмислення критеріїв науковості та принципів академічної доброчесності у науковій діяльності;
- формування здатності ідентифікування порушень академічної доброчесності, запобігання академічному плагіату та іншим проявам неетичності в науковій діяльності;
- сприяння формуванню культури академічної доброчесності майбутнього науковця;
- здобуття глибинних знань в галузях етики науки, біомедичної етики, філософської антропології, організаційної та соціальної психології, психології наукової діяльності, необхідні для вирішення актуальних проблем медичної теорії та практики;
- сприяння формуванню особистості медичного професіоналу, що здатна поглибити гуманізацію медичної діяльності, сприяння втіленню сучасних принципів наукової діяльності та біоетичних принципів в медичну практику;
- формування у слухачів засади культури наукової діяльності, розуміння вимог та особливостей наукової комунікації з урахуванням сучасних нормативів наукової доброчесності та можливостей інформаційного суспільства;
- оволодіння теоретико-практичними знаннями та навичками організації та управління науковим та медичним колективом;
- формування вміння ефективного управління конфліктами в науковому та медичному колективах;
- сприяння формуванню розуміння етико-психологічних аспектів діяльності викладача вищої медичної школи.

Очікувані результати

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен:

Знати:

- принципи дослідницької етики;
- сутність розрізнення епістемологічного та етико -правового аспектів академічної доброчесності;
- ознаки раціонального (зокрема наукового) та критерії науковості знання; правові основи авторського права;
- правила цитування та посилання на використані джерела;
- форми, методи та засоби ідентифікації, пошуку та зберігання інформації;
- професійну лексику та термінологію відповідно до напрямку наукового дослідження;
- поняття новизни дослідження;
- можливості та обмеження використовуваних методів дослідження;
- технологію написання статей до національних та міжнародних наукових видань;
- стандарти оформлення наукових робіт;
- сутність біоетики як світогляду;
- етичні проблеми буття та пізнання у контексті проблеми людини;
- основні етапи та закономірності становлення етики, професійної етики;
- сучасні біо- та нооетичні погляди;
- теоретико-методологічні, організаційні, комунікативні та психологічні засади науково-дослідної діяльності;
- проблеми гуманізації сучасної медицини та шляхи їх вирішення;
- етико-правові проблеми застосування сучасних біомедичних технологій;
- сутність, форми, методи етичної експертизи наукових/клінічних досліджень.

Вміти:

- використовувати інформаційні технології для визначення ознак плагіату;

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

- застосовувати сучасні інформаційні технології у науковій діяльності;
- працювати з пошуковими системами;
- отримувати і адекватно трактувати дані з іншомовних джерел і обговорювати наукові знання;
- організовувати та проводити науково-дослідну та навчальну діяльність;
- оцінювати теоретичну та практичну значущість дослідження;
- проводити дослідження відповідно до мети і завдань дослідження обраними методами;
- інтерпретувати результати дослідження;
- написати наукову статтю відповідно до вимог наукового видання.
- аналізувати сутність біоетичного світогляду та міждисциплінарного напрямку медицини, етики та філософської антропології;
- застосовувати концепції сучасної біоетики, етики науки, організаційної психології та психології інноваційної діяльності для планування та проведення науково-дослідної роботи;
- володіти технологією наукової комунікації та принципами наукового етикету; спілкуватися у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті;
- формулювати та вирішувати етичні дилеми, що виникають у дослідницькій діяльності, розробляти проект наукового дослідження з урахуванням етичного аспекту;
- будувати професійну діяльність відповідно до цінностей та принципів біоетики, вищих міжнародних та вітчизняних нормативних стандартів у галузі біоетики;
- застосовувати принципи біоетики, принципи належних лабораторної та клінічної практик при проведенні клінічних досліджень та будь-яких наукових досліджень;
- виступати гарантом безпеки та захисту прав пацієнтів в практичній медицині при проведенні клінічних досліджень.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання

Дисципліна буде викладатися у формі лекцій (16 год.); семінарських занять (38 год.); організації самостійної роботи аспірантів (36 год.).

Методи навчання.

Лекції.

Семінарські заняття: на основі таких методів навчання як: за домінуючими засобами навчання: вербальні, наочні; складання графічних схем; розв'язання творчих завдань; бліц-опитування; групові дискусії з проблемних ситуацій; виконання письмових завдань; індивідуально-контрольна співбесіда; логічні вправи; рольові (ділові) ігри; ситуаційні завдання («кейс-метод»); виконання індивідуальних філософських досліджень; проблемний метод навчання, який націлений на формування у слухачів спроможності до діалогу та вміння відстоювати свою власну думку; метод навчання «мозковий штурм», який спонукає слухачів проявити творчий підхід і знайти альтернативні методи вирішення запропонованих завдань шляхом вільного вираження думок.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття, загальні принципи та правила академічної доброчесності. Нормативно-правова база

Тема 2. Епістемологічний та етико-правовий аспекти академічної доброчесності. Знання та його сателіти. Ознаки раціонального знання. Проблема істинності знань

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

Тема 3. Закономірності розвитку науки. Форми організації наукового знання. Критерії науковості та академічна доброчесність у науковій діяльності. Порушення академічної доброчесності. Антиплагіатні заходи. Правила цитування та посилання

Тема 4. Біоетика як наука, етико-філософські засади біотичного світогляду. Глобальна біоетика та ноетика як сучасні етапи розвитку біоетики. Проблеми народження, життя, здоров'я, хвороби та вмирання людини у контексті біоетики. Сучасна концепція біобезпеки.

Тема 5. Цінності та принципи американської та європейської біоетики. Впровадження принципів біоетики в медичну практику в Україні.

Тема 6. Етичні та правові засади регулювання біомедичних досліджень за участю людини та експериментів на тваринах. Інформована згода на участь у клінічних дослідженнях як реалізація принципу поваги до автономії та гідності пацієнта

Тема 7. Етика наукової діяльності. Цінності наукового знання. Соціальна відповідальність наукового співтовариства. Міжнародні конвенції про роль науки в суспільстві і статус вченого. Моральна оцінка науково-технічного прогресу. Глобальні проблеми людства: етичне осмислення. Етика приватних наук. Фальсифікації в науці.

Тема 8. Етико-організаційні питання співвідношень в вищій медичній школі, науковому та медичному колективах. Етико-психологічні аспекти інноваційної діяльності.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнародний фонд дослідження освітньої політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. — К. : Таксон, 2016. — 234 с.
2. Запорожан В. М. Етюди про моральність. Нооетичний аспект / В. М. Запорожан. — Одеса : ОНМедУ, 2015. — 160 с.
3. Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах : методичні рекомендації / автори-укладачі : О. Боженко, Ю. Корян, М. Федорець ; редколегія : В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська, О.М. Бруй ; Науковотехнічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» ; Українська бібліотечна асоціація. — Київ : УБА, 2016. — Електрон. вид. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). — 117 с.
4. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>
5. Основи біоетики та біобезпеки: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / О.М. Ковальова, В.М. Лісовий, Т.М. Амбросова та ін. — 2-е вид., вип. - К.: ВСМ «Медицина», 2017. - 392 с.
6. Петрушенко В. Філософія і методологія науки - Навчальний посібник / Петрушенко ; вид. 2-ге, випр. і доп. — Львів : Новий Світ - 2000, 2021. — 200 с.
7. Програмне забезпечення для перевірки наукових текстів на плагіат : інформаційний огляд автори-укладачі : А. Р. Вергун, Л. В. Савенкова, О. Чуканова ; Українська бібліотечна асоціація. — Київ : УБА, 2016. — Електрон. вид. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). — 36 с.
8. Рекомендації щодо забезпечення принципів академічної доброчесності. Підкомісія «Академічна доброчесність» Науково-методичної комісії з організаційно-методичного забезпечення вищої освіти. — К. : МОН України, 2016. — 24 с.
9. Тихомирова Є. Б. Конфліктологія та теорія переговорів: підр. / Є. Б. Тихомирова, С. Р. Постоловський. - Суми: ВТД «Університетська книга», 2017. - 240 с.
10. Троцька В. Запобігання та виявлення плагіату у вищій освіті (за матеріалами досліджень

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

- ЄС та Україні) / В. Троцька // Теорія і практика інтелектуальної власності. — 2016. — № 6. — С 29-38.
11. Lokse M. Strengthening teacher qualifications to prevent student plagiarism - presentation of an online course and discussion of a strategy / M. Lokse, M. Solberg // Plagiarism across Europe and Beyond - Conference Proceedings (June 10-12, 2015, Brno, Czech Republic). — p. 25-36.
12. Petrushenko V. Lectures in Philosophy. Tutorial Book in English / Viktor Petrushenko, Oksana Petrushenko. — Lviv : Magnolia 2006, 2018. — 284 p.

Додаткова:

1. Афанасьєва К. Явище академічного плагіату: витоки та шляхи боротьби / К. Афанасьєва // Теорія і практика інтелектуальної власності. — 2012. — № 6. — С. 86-91.
2. Закон України «Про Освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII (Стаття 42 «Академічна доброчесність») [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Медянова О. В. Сьогоднішні завдання вищої медичної освіти в контексті парадигми цілісності людини / О. В. Медянова // Інтегративна антропологія. - № 1. - 2019. - С.42-48.
4. Сацик В. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? [Електронний ресурс] / В. Сацик. — Режим доступу : <https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-mifichna-kontseptsiya-chy-diyevyj-kontsept/>
5. Федоренко В. Шляхи і методи запобігання плагіату наукових творів та утвердження академічної доброчесності [Електронний ресурс] / В. Федоренко // Голос України. — 2016. — 20 вересня. — Режим доступу : <http://www.golos.com.ua/article/276302>
6. Філоненко М.М. Психологія особистісного становлення майбутнього лікаря: монографія / М.М. Філоненко. - Київ: Центр учбової літератури, 2015. - 334 с.
7. Шулікін Д. Доброчесність в освіті / Дмитро Шулікін // Освіта України. — 2017. — № 13. — С. 8-9.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю: усне опитування, структуровані письмові роботи, дискусії, рольові ігри, доповіді.

Критерії поточного оцінювання на семінарському занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Аспірант виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для розв'язання задач, здатен продукувати новаторські способи вирішення проблем, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.
Добре «4»	Аспірант вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

Задовільно «3»	Аспірант здатен оволодіти значною частиною теоретичного матеріалу, але переважно - в репродуктивній формі, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
Незадовільно «2»	Аспірант володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у семінарських заняттях та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота передбачає підготовку до кожного семінарського заняття. Самостійна робота аспірантів, яка передбачена темою заняття разом з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-наушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнь:

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії: Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.